

Acı Ve Travmalar Bir Sanatı Nasıl İnşa Edebilir ?

Tracey Emin Ve Sanatta Gerçeklik

Zihnimi en tuhaf yerlere götürmeyi seviyorum ve bu da yaratıcılığımın yol açıyor. Bu hafta yaptığım şey konusunda ne kadar tutkulu olduğumu fark ettim. Sanat yapmak bir iş değil, bir yaşam biçimi, bir varoluş biçimi. Sanatım için hayatımdaki şeyleri feda ettim.¹

Postmodern çağın gerçeklikte özgür, değişken, çok parçalı ve zengin yapısı sanatta da gerçekliğin ne olduğu ya da sanatın nasıl, neye göre, ne için inşa edildiği, neyi temsil ettiği hususunda çok zengin bir dinamik / anlayış / durum ortaya çıkarmıştır. Tam bu noktada, postmodernin en etkili sanatçılarından biri olan **Tracey Emin insanın içsel dünyasını çıkış noktası olarak sanatın malzemesini, içeriğini ve verisini bu gerçeklik olarak kabul eder**. Başka bir deyişle, Emin için insanın iç dünyası, ruhsal deneyimleri ve yaşadıkları, oradaki malzemeler birer gerçeklik ürünüdür ve bunların hepsi dış dünyada sanat eserini ifade eder. Onlar, dışarı çıkarak artık herkes tarafından algılanabilir, görülebilir ve somut hale gelmiştir. Ve yine onlar sadece bir eser şeklinde vuku bulmuştur ve eser olarak ortaya çıkmıştır. Ona sadece bir biçim kazandırılmıştır. Şekle sokulmuştur. Bir anlam ve hikaye, anlatı, çerçeve kazandırılmıştır. Sembollerle, nesnelere, araçlarla bir algı yoluna sokulmuştur. Açık, dinamik, hep yeniden şekillenen ve yorumlanan bir açık yapıt haline gelmiştir. İnsanın iç dünyası ve yaşadıkları da bitmez, tükenmez ve hep yeniden üretilen bir yer olduğu için sanatı oluşturan bu gerçeklik de bitimsizdir. O, bitimsiz bir kaynaktır. Ve yine o, başlangıç ve bitiş noktası olmayan bir hazinedir. İnsan bir deneyim varlığıdır ve içsel süreçleri hep yeniden üretilen ve şekillenen bir yapıdadır. Acı, travma, hayal kırıklığı, umut, aşk, öfke, sevinç, nefret gibi duygular insanın iç dünyasını oluşturan malzemelerdir

¹ Tracey Emin, **My Life in a Column**, Ed.: Alexandra Dugdale, (First Published, the United States of America: Rizzoli Newyork, 2011), 23.

ve insan kendisini bu duygularla var eder. Dış dünya ile ilişkisini bu duygularla kurar. Bu noktada, bu duygulardan acı, travma, yalnızlık ve cinsellik gibi temaları kendisine çıkış noktası alan Emin, insanın yaşadığı bu sert duyguların onun yaşamını nasıl etkilediğini, şekillendirdiğini ve inşa ettiğini inceler. Bu duyguları çoğunlukla insanın kaçtığı, bastırıldığı ya da reddettiği duygular olarak gören Emin onlarla yüzleşme yoluna gider.

Sanatsal gerçeklik olarak insanın içsel süreçlerini aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir durum olarak da gören Emin'e göre, kişi bu tür duygularıyla hem toplumu etkileyen hem de ondan etkilenendir. O kendisindeki acı, travma, yalnızlık gibi duyguların dışı vurumu (sanat) ile onu artık karşı tarafın yani toplumun algısına, bu konu hakkında düşünmesine, düşünce sürecine ve yorumlamasına bırakır. Ben ve Öteki arasındaki ilişki tam olarak burada ortaya çıkar ve kişi içinde yaşadığı toplum ve kültürden bağımsız değildir. O, etkileyen ve etkilenendir. Dahası, etkilediği ile toplumdan ve ötekenden bir dönüt alandır. Tam olarak bu etkileşim, Ben ve Öteki arasındaki o modernizmin özne- nesne dikotomisini, kopukluğunu, ayrışmasını ve bağımsızlığını yıkarak aslında Ben'i Öteki'nde kaynaştırır. Anlam dünyası iç içe girer ve yeni bir anlam üretimi ortaya çıkar. Bu anlam üretimi gerek Umberto Eco'nun açık yapıtı gibi ucu açık, dinamik, esnek, değişken, bitimsiz ve hep yeniden üretilen bir inşa iken; kimi zaman da Levinas'ın epistemolojik ilişkisindeki Öteki'nin aslında hiçbir zaman tam anlamıyla Ben'in anlam dünyası içinde kaybolamayacağı kadar onu aşan, aşkın ve sınırsız bir dünyadır. Ben, her ne kadar sahip olduğu acı, travma, yalnızlık ve ıstırabını ötekine anladığı, anlamlandırdığı ve yaşadığı şekliyle anlatabilecek ne de öteki kendisine ulaşan anlamı ve anlamlandırmayı ona aktarabilecektir. **Bu kaynaşma içinde ayrıklık, bir yandan ayrı kalırken bir yandan da birleşmeyi ve bütünleşmeyi sağlayan bir ilişkiyi de mümkün kılacaktır.** Ancak her şeyden önce Emin, insanın en çok yüzleşmeye korktuğu o acılı, sancılı, korkunç, ağır, yadsınan ve bastırılan, belki insana itici gelen ve inkar mekanizmasını çalıştıran en gerçek duygularla yüzleştirecektir. Bu yüzleşme, insanda bu duyguların dönüştürülmesi ile bir anlam kazanacaktır. Bir gerçeklik türü ve malzemesi olarak acı, travma ve yalnızlığın bir sanat olarak sunulması aynı zamanda başkalarının da yalnız olmadığını göstermektir. Esasında bu kendi sahip olduklarını başkalarına ve dışarıya sunmaktır. Bizle

özdeşleşen ve en mahrem olarak görülen, saklanması gerektiğine inandırılmış her şeyin dışarıya saçılımı ve açılımıdır. Bu bir gerçeklik malzemesi olarak acı ve travmanın sanat eseri olarak somutlaştırılmasıdır.

Emin'in sanatında gerçeklik olarak gördüğü ve kullandığı bu acı, yalnızlık, travma ve cinsellik onun sanat anlayışının ontolojik zeminidir. Bu duygular, bir içerik yani malzeme olarak aslında ontik bir varlık yapısını ifade eder. Bu soyut varlık türü onun sanatında bir gösterim, eser, somut bir algı nesnelere olarak ortaya çıkar. Tıpkı Croce'un tini bir malzeme olarak görmesi, dili bir araç olarak kullanması ve sezgileri eser olarak somutlaştırması gibi; Emin'in gerçekliği de bu duygulardan oluşur. Emin bizle duyguları aracılığıyla konuşur ve içinde konuştuğu duyguları canlı (sanat) haline getirerek artık başkasına sunar. Tanıştırır. Öyle ki onda sanat yalnızca duygu ve düşüncelerini aktarmaya yarayan bir araç değil; aynı zamanda bir terapi ve içsel çözümleme sürecidir. Dolayısıyla bir yandan hem bu duygular yoluyla sanatsal bir üretim gerçekleştirir hem de onları analiz ederek betimler ve dönüştürür. Emin bu konuda şu sözleri sarf eder:

"Benim bir aynam var mı? Evet, gerçekten harika bir aynam var, sanki mahvolmuşum, 35 yaşındayım, şey, çocuksuzum, şey, alkoliğim, anoreksiyim, nevrotikim, psikopatım, şey, aşırı gerginim, aşırı duygusalım, aşırı dramatiğim, sızlanıyorum, sızlanıyorum, şey, ben bencil bir kaybedenim."²

Emin, bu anlamda sanatı kendisini ve duygularını ifade etmede manevi bir rehber olarak görür.³ Öyle ki, Emin'in en önemli eserlerinden biri olan *My Bed*, sanatçının psikolojik ve duygusal deneyimlerini ifade eden bir çalışmadır. Bu eserde yatak imgesi, hem onun kişisel alanını ve sınırlarını temsil eder hem de yalnızlık, depresyon ve terk edilmişlik duygularını yansıtan bir nesneye dönüşür. İçsel ve sanatsal gerçekliğini yansıtırken simge ve soyutlamalara başvurduğu görülen Emin'in yaklaşımı, postmodern düşüncede olduğu gibi, gerçekliğin doğasının sabit ve değişmez olmadığını ortaya koyar. Bu bağlamda, soyut imgeler ve semboller, yalnızca

² Tracey Emin, *Works 1963 – 2006*, (New York, United States: Rizzoli Publish, 2007), 19.

³ Tracey Emin, *My Life in A Column*, 29.

gerçekliği anlamının ve inşa etmenin araçları değil, aynı zamanda onu deneyimlemenin bir biçimi olarak da öne çıkar.⁴

Sanatında kimlik problemine de özellikle yer veren Emin, kimliğin aslında toplumsal normlar ve yapılar üzerinden şekillendiğini iddia eder. Bu yüzden, kimliği bilhassa kadınlık, cinsellik ve toplumsal normlar açısından ele alır. Kimlik problemini bir yandan sanatsal açıdan konu edinirken bir yandan da toplumsal açıdan sorgulama ve üzerinde düşünme aracı haline getirir. Özellikle, onun *I Miss You*, *The Perfect Place to Grow* ve *The Memory of Your Touch* gibi eserlerine bakıldığında kadınlık ve cinsellik gibi konuların kişisel bir arayış ve toplumsal eleştiri aracı olarak ele alındığı görülür. Kısacası, Emin'in sanatı gerçekliğin acı, travma, yalnızlık ve cinsellik gibi içsel süreçlerin somutlaşmasıdır. Emin, ele aldığı konularla bir yandan kendi içsel dünyasını, deneyimlerini, duygu ve düşüncelerini sanat ile somutlaştırırken; bir yandan da toplumsal açıdan bunları sorgulamaya açmış olur. Böylece, Ben'deki yaşamı ve süreci Öteki'ndeki yaşam ve süreçle birleştirmiş olur.

⁴ Rumeysa Hazel Pekacar, **Estetik Kaygının Anatomisi**, Doktora tezi, 2025, s.181.